

સમુદ્રની પટકથા

ગુજરાતી ભાષાના વાંચકો માટે એક અલગ પહેલ....સમુદ્રના વિવિધ જીવોની જીવન શૈલીનાં વર્ણનનો કંઈક અલગ અંદાજ

ભાગ ૬ : "ઓંગ-ફોઅંગ"

અંદમાન-નિકોબારસમુદ્ર ટાપુઓ ની એક અલગ દુનિયા. સમુદ્રનાં ભૂરાં પાણી વચ્ચે વસેલા ૩૨૫ જેટલા નાનાં-મોટા ટાપુઓનો સમુહ. કુદરતનું સપૂર્ણ સૌન્દર્ય જાણે ત્યાજ વિખેરાયુ હોય એવું આંખ અને મનને પ્રભાવિત કરે. જૈવિક વિવિધતાથી ખચોખચ ભરેલું, પછી એ સમુદ્રની હોય કે જમીનની. ૨-૩ વર્ષે એકવાર મારે તો અચૂક જવાનું થાય, ફરવા અને સમુદ્ર જીવસૃષ્ટિને સ્વ-અનુભવવા.અંદમાન-નિકોબાર ફક્ત બોલવામાં સાથે બાકી બંને વચ્ચે ૩૫૦ કી.મી જેટલો લાંબો દરિયાઈ સફર. જે થોડું મુશ્કલ અને મોઘું.૨૦૧૬માં અંદમાન ગયો હતો ત્યારે એશિયાના સૌથી સુંદર સમુદ્ર કિનારા માંથી એક એવા રાધા નગર બીચ પર બેસી ત્યાંનાં સ્થાનિક એક મિત્ર સાથે નાળિયેર/તારોપા પીતા હતા. ત્યાં વાત નીકળી કેસ્થાનિક લોકો માટે નાળિયેરનો વેપાર એ રોજગારીનો મહત્વનો ભાગ.અને નિકોબાર તો જાણે નાળિયેરીનું જ આઈલેન્ડ. દુકાન પર ૨૦-૩૦ રૂપિયામાં વેચાતા નાળિયેર ને ઉંચી-ઉંચીનાળિયેરી ઉપર ચડીપાડવાનું કામકેટલું મુશ્કેલ અને જોખમી, પ્રશિક્ષિત વ્યક્તિ સિવાય બીજા માટે તો અશક્ય...! મને પણ એવું જ હતું.....!ત્યાજ મિત્રએ એક સવાલ કર્યો મનુષ્ય સિવાય અન્ય કયું પ્રાણી નાળિયેરી પર ચડી નાળિયેર પાડીને ખાઈ શકે.....?એટલે મારો સહજ જવાબ કે "વાંદરો"....મિત્રએ હસીને કીધું એના સિવાય.....?. પછી શું...? મારે હાર માનવી પડી.

મિત્ર એ કહ્યું નીકોબરી ભાષામાં એ જીવ ને "ઓંગ-ફોઅંગ" (ong-föang) કહે. જે Coconut

Crab/Robber crab (નાળીયેરી કરચલો) તરીકે ઓળખાય. એ

કરચલો નાળિયેરી પર ચડી નાળિયેરનોડી ખોરાકમાં

આરોગે...સાભળીને ખુબજ ઠંગ રહી ગયો. પરતું એ

જીવ ફક્ત ને ફક્ત નિકોબાર, સેન્ટીનલ અને લીટલ

અંદમાન જેવા કેટલાક દ્વીપો પર જ જોવા

મળે.અને એ પણ ૨૦૦૪ ની સુનામી પછી તો

ખુબજ દુર્લભ થયા હોવાનું જણાયું.જેથી એ જીવ

સાથે સ્વ-અનુભવ તો શક્ય ન થયો. પણ ફેસબુક મિત્ર

દ્વારા એના ફોટોગ્રાફ્સ મળ્યા. ભાગ ૩ : "સંન્યાસી

કરચલો" માં જણાવેલ Superfamily: Paguroidea પૈકી

નો આ જીવ એટલે Coconut Crab (નાળીયેરી કરચલો),

વજનમાં ૪ કી.ગ્રા અને ૧ મી. જેટલી લંબાઈ સાથે જમીન પર વસતા આર્થ્રોપોડ(સકવચ) પ્રાણીઓમાં સૌથી મોટો જીવ. હિંદ તથા પ્રશાંત મહાસાગરનાં કેટલાક સમુદ્રી દ્વીપો પર આ જીવ જોવા મળે. પોતાનાં પેટનું રક્ષણ કરી શકે તેવું મજબૂત સ્વ-કવચ તથા ૧૫૦૦ ન્યુટન એટલે ૧૫૨ કી.ગ્રા જેટલા વજનથી દબાણથી નાળિયેરને તોડી શકે એવા મજબૂત હાથ/દેંગડા ધરાવતો કરચલો. નાળિયેર, કેળા જેવા ફળો, જીવોના મૂર્તદેહ કે નાના જીવોને ખોરાકમાં આરોગે એવો મિશ્રાહારી. કેટલાક કિસ્સામાં તો પક્ષી તથા ઉંદરનો પણ શિકાર કરતા હોવાનું નોંધવામાં આવ્યું છે.

પાણીમાં તરી શકે નહિ. પરંતુ જરૂર જણાવે થોડો સમય પાણીમાં શ્વાસ લઈ શકે એવું અનુકૂળનો ધરાવતુ શ્વસન તંત્ર. પુખ્તવયની માંદા તેના પરિપક્વ ઈંડા માંથી લારવા સમુદ્રનાં પાણીમાં તરતા મુકે, જે લારવા એક માસ જેટલા સમયગાળામાં નાના સંન્યાસી કરચલો જેવા આકરનાં બંને. પ્રથમ તબક્કે મૃત શંખનાં કવચમાં રહે. જ્યારે તે સંન્યાસી કરચલોની ભાતી સમુદ્રનાં પાણીને ત્યજી જમીન પર વિચલન શરૂ કરે ત્યાર બાદ તે તેની સમુદ્રજીવની માફક પાણીમાં શ્વાસ લેવાની શક્તિ ગુમાવી જમીન પર રહેવા વિકાસ પામે. જમીન પર પોતાના આકાર મુજબ શંખનું કવચ ન મળતા નાળિયેરની કાયલીને પણ પોતાનું કવચ બનાવે. દિવસો વિતતા પોતાના નરમ પેટના ભાગ પરનું

સ્વ-કવચ મજબૂત થતા તે તેનું મૂળભૂત સ્વરૂપ ધારણ કરે. અને સમુદ્ર કિનારે ૫-૬ કી.મી સુધી સફર કરી જીવન વ્યતીત કરે. ૪૦ થી ૫૦ વર્ષના લાંબી આયુ પછી. તે તેના મહત્તમ આકારે પહોંચે. જેમ સાપ પોતાની કાયળી બદલે તેમાં સંન્યાસી કરચલો પણ વર્ષે સ્વ-કવચ (exoskeleton) બદલે. આ દરમિયાન નવું આવેલ કવચ નરમ હોવાથી પોતાની જાતના રક્ષણ માટે માટીની અંદર કે અન્ય સુરક્ષિત સ્થાને છુપીને રહે. આમ તો

નાળિયેરી કરચલાનો શિકાર અન્ય શિકારી જીવો કરતા નથી. સિવાય કે મનુષ્ય તેનો ખોરાક તરીકે ઉપયોગ કરે. જેના પરિણામે ભવિષ્યમાં આ પ્રજાતિ નાશ પામે તો નવાઈ નહિ....!

સમુદ્ર કિનારે કે નાળિયેરી નીચે પડેલ નાળિયેરને/તરોપાને તેના મજબૂત હાથો/દેંગડા વડે ઊભી ને કાચલીના ઉપરના ભાગનાં ૩ છીદ્ર વાળા નરમ ભાગને તોડીનાળિયેર ખુબ મજા થી ખાય. પણનાળિયેર મેળવવાની આ આખી પ્રક્રિયા ૨ થી ૩ દિવસ સુધી ચાલતી અને પરિશ્રમ થી ભરેલી હોય છે.કેટલાક રીસર્ચરો દ્વારા તો આ નાળિયેરી કરચલોને નાળિયેરી પર ચડી ને નાળિયેર પાડતા હોવાનું પણ નોંધવામાં આવ્યું છે. નાળિયેર પ્રત્યેની આટલી આતુરતાનાં પ્રતાપે જ આ જીવને ઉપમા મળી "નાળિયેરી કરચલો"

<https://conchology.co.in>

<www.facebook.com/conchology.co.in>

- મેહુલ& હિરલ

તા.૧૬/૦૭/૨૦૨૦
